

การเปรียบเทียบการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีน

นางสาว Shuhua Qi

5706032439

ประเทศไทยกับประเทศจีนเป็นประเทศที่อยู่ในเขตเอเชีย และทั้งสองประเทศอยู่ริมมหาสมุทรแปซิฟิก ด้วยเหตุนี้ทั้งสองประเทศจึงมีทรัพยากรธรรมชาติในทะเลมากมาย ประชาชนทั้งสองประเทศจึงอาศัยและเลี้ยงชีพด้วยทะเลในหลายรูปแบบ ชาวประมงซึ่งเป็นกลุ่มคนแรกๆ ที่เลี้ยงชีพด้วยทะเล ในมหาสมุทรหรือเรียกทั่วไปว่าทะเลนั้นมีสัตว์มากมายที่สามารถรับประทานเลี้ยงชีพได้ แต่ก็มีสัตว์โหดร้ายที่ฆ่าคนได้ มนุษย์ผู้ที่ต้องพึ่งพาและต่อสู้กับสัตว์ทะเลนั้นย่อมมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลมากมาย และสิ่งแรกๆ ที่มนุษย์รับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับสัตว์ทะเลก็คือ ชื่อ ชื่อของสัตว์ทะเลโดยพื้นฐานต้องบ่งบอกชนิดของสัตว์เพื่อแสดงลักษณะเบื้องต้นหรือภูมิหลังของสัตว์ชนิดนั้นๆ เช่น มนุษย์จำแนกสัตว์ทะเลเป็น วาฬ ปลา กุ้ง หอย เป็นต้น เนื่องจากการจำแนกขั้นพื้นฐานนี้ไม่สามารถทำให้มนุษย์แยกแยะสัตว์ต่างๆ ได้ชัดเจน มนุษย์จึงต้องเพิ่มอย่างอื่นที่เป็นลักษณะเด่นของสัตว์ทะเลรวมกับคำบอกชนิดของสัตว์เบื้องต้น ทำให้มนุษย์เองสามารถแยกสัตว์ต่างๆ ออกได้ และสิ่งที่เพิ่มเข้าไปนั้นนอกจากได้บ่งบอกลักษณะของสัตว์แล้ว ยังแทรกความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมของแต่ละชาติเข้าไปด้วย ชื่อของสัตว์ทะเลจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจมากอย่างหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาคุณค่าของสัตว์ทะเลในทางเศรษฐกิจ

ชื่อของสัตว์เกิดจากการรับรู้ของมนุษย์ เพราะว่าสัตว์ไม่สามารถตั้งชื่อเองได้ มนุษย์เป็นคนตั้งชื่อให้สัตว์ทั้งเกิดจากการสังเกตรูปลักษณ์ ขนาด สี และลักษณะอื่นๆ ที่ช่วยให้มนุษย์รู้จักสัตว์ต่างๆ ได้มากขึ้น เช่น ดาวทะเล บอกรูปลักษณ์ของสัตว์นี้เหมือนดาวบนท้องฟ้า มนุษย์รับรู้เรื่องดาวด้วยตาของตนเอง เมื่อเห็นสัตว์ที่มีลักษณะเหมือนกันก็จะตั้งชื่อตามสิ่งที่ตนเองคุ้นเคยแล้ว นอกจากนี้สัตว์ชนิดนี้อาศัยอยู่ในทะเล จึงเพิ่มลักษณะนี้ในชื่อ ทำให้แตกต่างจาก ดาวบนท้องฟ้า และเกิดความเข้าใจว่า เป็นสัตว์ทะเลที่มีรูปลักษณ์เหมือนดาว ดาวทะเลนี้เป็นชื่อภาษาไทย แต่สัตว์ชนิดนี้ในภาษาจีนชื่อเหมือนกันหรือไม่

ดาวทะเลในภาษาจีนชื่อว่า 海星 ซึ่งคำว่า 海 แปลว่า ทะเล และคำว่า 星 แปลว่าดาว ดังนั้นคำว่า ดาวทะเลในภาษาไทยกับคำว่า 海星 ในภาษาจีนจึงมีความหมายเหมือนกัน และวิธีการตั้งชื่อที่เน้นการบ่งบอกรูปลักษณ์ก็เหมือนกันด้วย ชื่อสัตว์ทะเลที่ภาษาไทยกับภาษาจีนเหมือนกันนั้นยังมีอีกมากมาย เช่น สิงโตทะเล---海狮 ปลาผีเสื้อ---蝴蝶鱼 วาฬสีน้ำเงิน---蓝鲸 เป็นต้น ชื่อเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ของชาวไทยกับชาวจีนในด้านลักษณะภายนอกของสัตว์ทะเลมีความคล้ายคลึงกันมาก และชื่อของสัตว์ทะเลมักจะประกอบด้วยสรรพสิ่งที่มนุษย์รับรู้มาก่อน เพราะว่าชื่อของสัตว์ทะเลไม่ได้สร้างคำใหม่ขึ้น แต่อาศัย

ชื่อของสรรพสิ่งที่รู้ไว้ก่อนแล้ว ซึ่งสามารถดูจากตัวอย่างชื่อที่ยกมาประกอบด้วยคำว่า สิงโต ผีเสื้อ แต่การตั้งชื่อด้วยวิธีนี้ทำให้รู้ว่า สัตว์ทะเลนั้นมีลักษณะคล้ายสัตว์ที่เราคุ้นเคยแล้ว การตั้งชื่อสัตว์ทะเลของไทยและจีนมีความเหมือน แต่ก็มีความแตกต่างเช่นกัน ดังนี้

โลมา---海豚

โลมาเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม โดยคำว่า “โลมา” ในภาษาไทยมีรากฐานมาจากคำว่า “ลุมบาลูมา (Lumba-lumba)” ในภาษามลายู แต่ในภาษาจีน คำว่า 豚 แปลว่า หมู ซึ่งบอกลักษณะเป็นสัตว์รูปร่างกลมๆ และคำว่า 海 แปลว่า ทะเล เพื่อแยกแยะกับ 河豚 โลมาแม่น้ำ คำว่า 河 แปลว่า แม่น้ำ การตั้งชื่อสัตว์ชนิดนี้ของทั้งสองประเทศจึงมีความแตกต่างอย่างชัดเจน ภาษาไทยตั้งชื่อโลมาโดยยืมภาษาอื่น ภาษาจีนตั้งชื่อโลมาโดยเทียบกับสัตว์ที่มีก่อนและมีลักษณะคล้ายกัน จึงนำคำบอกลักษณะและชนิดมาใช้ แต่เพิ่มปัจจัยที่อยู่อาศัยที่ต่างกันเข้าไป ทำให้ผู้คนรู้จักสัตว์ชนิดนี้ได้ง่าย

แมวน้ำ---海豹

แมวน้ำซึ่งเป็นชื่อภาษาไทยนี้สื่อความว่า สัตว์ชนิดนี้มีลักษณะคล้ายแมวและอาศัยในน้ำ ในขณะที่ชื่อภาษาจีนสื่อความว่า สัตว์ชนิดนี้มีลักษณะคล้ายเสือดาว และอาศัยอยู่ในทะเล สัตว์ชนิดเดียวกัน ชาวไทยกับชาวจีนมองไม่เหมือนกัน เพราะว่า แมว กับ เสือดาว ขนาดตัวต่างกัน สีผิวก็ต่างกัน ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า การมองสัตว์ทะเลของชาวไทยกับชาวจีนแตกต่างกันมาก อาจจะด้วยเหตุที่ว่า สัตว์ที่ใกล้ชิดกับทั้งสองชาติไม่เหมือนกัน หรือตั้งชื่อโดยยึดลักษณะที่แตกต่างกัน ชาวไทยอยู่ใกล้ชิดกับแมวมาก แมวก็มีหลายสีมากเหมือนแมวน้ำ แต่ชาวจีนมองว่า 海豹 มีขนาดใหญ่ที่จะเป็นเสือดาว และเริ่มแรกพบ 海豹 อาจพันธุ์ที่มีลายจุดอยู่บนผิว จึงเรียกว่า เสือดาว ส่วนทะเลก็บ่งบอกว่า อาศัยอยู่ในทะเล

ชื่อสัตว์ทะเลที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่า ชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีนทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความเหมือนในการตั้งชื่อสัตว์ทะเล และความแตกต่างของชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีน และศึกษาความคิดและวัฒนธรรมที่สะท้อนออกจากชื่อสัตว์ทะเล เพื่อทราบความเหมือนและความต่างที่คนทั้งสองชาติมองเห็นของสัตว์ทะเล และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจสัตว์ทะเล เข้าใจชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีนได้มากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจภาษาและวัฒนธรรมไทยและจีน

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับชื่อสัตว์ในภาษาไทยและภาษาจีนพบว่า ในภาษาไทยยังไม่มีผู้ใดศึกษาชื่อสัตว์ทะเล เนื่องจากสัตว์มักจะศึกษาในเชิงเกษตร คุณค่าทางเศรษฐกิจหรือ

ชีวิตวิทยามากกว่าและในภาษาจีนก็ได้ศึกษาชื่อสัตว์ในสำนวน และศึกษาชื่อสัตว์ในเชิงประวัติ การศึกษาเปรียบเทียบชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีนยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา

เมื่อไปสำรวจเอกสารพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาความหมายของสัตว์ในสำนวนไทย เพราะว่าสำนวนไทยใช้สัตว์มากมายช่วยสื่อความหมาย ในภาษาจีนก็พบการศึกษาชื่อสัตว์ในสำนวน และนำไปเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษและภาษาไทยด้วย ซึ่งมักจะศึกษาความหมายและวัฒนธรรมที่แฝงในชื่อสัตว์ นอกออกจากรณีแล้วในภาษาจีนยังมีการศึกษาชื่อสัตว์ในเชิงประวัติ พร้อมบ่งบอกความหมายและวัฒนธรรมที่สะท้อนออกจากชื่อสัตว์ ดังต่อไปนี้

จินดารัตน์ บุญพันธ์ (2547) ศึกษาเรื่อง ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในสำนวนไทย สรุปได้ว่า ผู้วิจัยรวบรวมหนังสือที่เกี่ยวกับสำนวนไทย(รวมถึงสุภาษิตและคำพังเพย)ต่างๆ ของไทยจากห้องสมุด 3 แห่ง รวบรวมจากหนังสือ 44 เล่ม และคัดเลือกสำนวนไทยที่มีสัตว์ปรากฏในสำนวนทั้งหมด 753 สำนวน แล้วค่อนนำมาวิเคราะห์ความหมายประจำรูปภาษาของสัตว์และความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบของสัตว์ โดยใช้แนวคิดด้านกรวิเคราะห์หรือรรถลักษณะ ผลการศึกษาพบว่า ความหมายเปรียบเทียบที่เกิดจากความหมายประจำรูปของสัตว์ รวมทั้งส่วนประกอบของสัตว์มี 13 ความหมาย เช่น คน คุณสมบัตินิสัยภัยอันตรายปริมาณ เป็นต้น

สัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงคน มีจำนวน 71 ประเภท รองลงมาคือคุณสมบัติ ปริมาณ ภัยอันตราย นิสัย ขนาด เป็นต้น สำนวนไทยสัตว์ที่นำมาใช้เปรียบเทียบมากที่สุด คือ เสือ พบ 69 สำนวน โดยเสือนี้อมีความหมายเปรียบเทียบจำนวน 4 ความหมาย คือ คน นิสัย ภัยอันตราย และขนาด งู เป็นสัตว์ที่มีความหมายเปรียบเทียบมากที่สุด จำนวน 5 ความหมาย ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ที่หมายถึงคน คุณสมบัติ นิสัย อาการ การกระทำเป็นผลจากการนำคุณสมบัติทางกายภาพของสัตว์ ลักษณะนิสัย และสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์มาเปรียบเทียบกับคน นิสัยของคนในลักษณะต่างๆ

สัตว์มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว โดยเฉพาะกับคน ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน พฤติกรรมบางอย่างมีความคล้ายคลึงกัน และสัตว์ที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบในสำนวนไทยส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์เลี้ยง และมีสัตว์ที่ใช้แรงงาน สัตว์ที่เป็นอาหาร สัตว์ที่พบได้ทั่วไปตามธรรมชาติ สัตว์มีพิษ มีอันตราย รวมถึงสัตว์บางชนิดปัจจุบันสูญพันธุ์แล้วด้วย

Xu Xinyu (2004) การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของชื่อสัตว์ในสำนวนอังกฤษและจีน สรุปได้ว่า ภาษากับวัฒนธรรมพึ่งพาอาศัยกัน และส่งผลกระทบต่อกันและกัน ดังนั้นการเรียนภาษากับการเรียนวัฒนธรรมควรผสมกัน แยกจากกันไม่ได้ และปัจจัยทางวัฒนธรรมส่งผลต่อการใช้ภาษาด้วย ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญ 5 ประเด็นที่ทำให้การแปลชื่อสัตว์ในสำนวนอังกฤษและจีนแตกต่างกันดังนี้ 1) อิทธิพลทางภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม 2) อิทธิพลทางเศรษฐกิจ 3) อิทธิพลของขนบประเพณี 4) อิทธิพลของเทพนิยายต่างๆ จากการศึกษาประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยสรุปว่า แม้ว่าสำนวนสัตว์เป็นเพียงส่วนหนึ่งในสำนวนอังกฤษ

และจีน แต่สัตว์เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์ ดังนั้นการใช้สำนวนสัตว์อาจช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ และด้วยเหตุที่ประเทศอังกฤษกับประเทศจีนมีความแตกต่างในด้านภูมิอากาศ เศรษฐกิจ ขนบประเพณี และเทคนิชาย เมื่อต้องแปลสำนวนจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งย่อมเกิดความแตกต่าง และบางที่อาจแปลเป็นสัตว์ที่ชนิดต่างกันด้วยซ้ำ เวลาแปลเป็นอีกภาษาหนึ่งจึงไม่ควรแปลตรงตัว และแปลตามความหมายและความเคยชินของการใช้ภาษานั้นๆ ด้วย

XueYouran (2013) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีสัตว์เลื้อยคลานในภาษาไทยและภาษาจีน สรุปได้ว่า สำนวนที่มีสัตว์เลื้อยคลานในภาษาไทยและภาษาจีนประกอบด้วยรูปแบบ 4 คำเป็นส่วนใหญ่ และสัตว์เลื้อยคลานที่นำมาใช้ในภาษาไทยและภาษาจีนต่างมีลักษณะเฉพาะของตนเอง บางทีสัตว์ประกอบด้วยสัตว์เลื้อยคลานตัวเดียว บางทีเป็นสองตัวและประกอบในตำแหน่งที่ต่างกัน แต่ในแง่การใช้สำนวนเหล่านี้พบว่า สำนวนที่มีสัตว์เลื้อยคลานทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน สามารถใช้เป็นคำทำหน้าที่ต่างๆ ได้ และเป็นประโยชน์ก็ได้เช่นกัน การประกอบสร้างสำนวนในภาษาไทยและภาษาจีนมีความแตกต่างกัน สำนวนไทยมักจะประกอบขึ้นในลักษณะกลุ่มคำหรือวลี และโครงสร้างประโยค แต่ภาษาจีนจะเป็นโครงสร้างคำศัพท์ โดยจะเป็นประธาน-กริยา กริยา-กรรม สองคำคู่ขนานกัน ฯลฯ จากการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีสัตว์เลื้อยคลานประกอบพบว่า สัตว์ที่ประกอบในสำนวนไทยมี งู กระจง เต่า จิ้งก่า ตุ๊กแก และจิ้งจก ส่วนในภาษาจีน มีแต่ งู เต่า ตะพาบ และกระจง ทั้งงู เต่า และกระจงมักจะนำกล่าวถึงคนและสรรพสิ่ง แตงูกับกระจงมักจะบรรยายคนร้ายหรือ โชคร้าย เต่าในภาษาไทยมักกล่าวถึงคนที่มีลักษณะช้ามาก แต่ในภาษาจีนจะกล่าวถึงการอวยพรให้อายุยืน ส่วนสัตว์เลื้อยคลานตะพาบไม่มีใช้ในภาษาไทย จิ้งก่า ตุ๊กแก และจิ้งจกไม่มีการใช้ในภาษาจีน จากการศึกษาสำนวนที่มีสัตว์คลานสะท้อนวัฒนธรรมในประเด็นที่ว่า สิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมทั้งภูมิประเทศและภูมิอากาศ อาหารการกิน เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงาน ศาสนา และศิลปะ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวพบว่าแต่ละประเทศมองสัตว์ในแง่มุมมองที่ต่างกัน เนื่องจากภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ขนบประเพณี เศรษฐกิจ ฯลฯ ทำให้สัตว์ที่อยู่ใกล้ชิดกับคนแต่ละชาติไม่เหมือนกัน การรับรู้ที่มนุษย์มีต่อสัตว์จึงต่างกัน ซึ่งก็อาจจะส่งผลต่อการตั้งชื่อสัตว์ทะเลเช่นกัน ผู้วิจัยจึงเลือกสัตว์ทะเลจากหนังสือรวมรายชื่อสัตว์ทะเลจากหอสมุดแห่งชาติ แล้วเลือกชื่อสัตว์ทะเลที่มีทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนมา 100 รายชื่อเป็นข้อมูลในศึกษา นี้ โดยผู้วิจัยจะใช้ศึกษาหลักการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีนก่อนแล้วค่อยนำชื่อสัตว์ทะเลมาเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของชื่อสัตว์ทะเล จากนั้นจะศึกษาประเด็นทางวัฒนธรรมที่สะท้อนในชื่อสัตว์ทะเล

ผลการศึกษาพบว่า การตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยมีหลักการดังต่อไปนี้

1.1 หลักการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทย

1.1.1 การตั้งชื่อเฉพาะของสัตว์ชนิดต่างๆ เช่น กุ้ง พะยูน ปลาทุ วาฬ เต่าตนุ ปลาฉลาม เป็นต้น พบกันตั้งชื่อด้วยวิธีนี้ 18 ชื่อ

1.1.2 การตั้งชื่อตามลักษณะรูปร่าง พบจำนวนทั้งสิ้น 26 ชื่อ เช่น ปลาสิงโต ม้าน้ำ ปูถั่ว ปากกาทะเล หอยมือเสือ หอยหลอด ปลาดาบ เป็นต้น

1.1.3 การตั้งชื่อยืมหรือทับศัพท์ภาษาอื่น พบทั้งหมด 15 ชื่อ เช่น โลมา ปูเสฉวน วอลรัส ปลาการ์ตูน ปลาคารีดิน เป็นต้น

1.1.4 การตั้งชื่อตามลักษณะของอวัยวะบางส่วนของสัตว์ทะเล พบทั้งหมด 15 ชื่อ เช่น ปลานกแก้ว ปูกำมดาบ ปูขน ปลาฉลามหัวค้อน ปลาตีน ปลาหางนกยูง เป็นต้น

1.1.5 การตั้งชื่อตามที่อยู่อาศัยหรือชนิดพันธุ์ของสัตว์ทะเล พบ 11 ชื่อ เช่น จระเข้ น้ำเค็ม จักจั่นทะเล เม่นทะเล งูทะเล เป็นต้น

1.1.6 การตั้งชื่อตามสีและลายของสัตว์ทะเล พบทั้งหมด 10 ชื่อ เช่น กุ้งขาว วาฬสีน้ำเงิน ปูดำ กุ้งแดง หอยแมลงภู่ ปลาฉลามเสือดำ เป็นต้น

1.1.7 การตั้งชื่อตามความสามารถเฉพาะและลักษณะนิสัยของสัตว์ทะเล พบเพียง 1 ชื่อคือ ปูม้า

ดังนั้นการตั้งชื่อสัตว์ทะเลจึงมีวิธีสำคัญดังนี้ การตั้งชื่อตามลักษณะรูปร่าง การตั้งชื่อเฉพาะของสัตว์ การตั้งชื่อยืมหรือทับศัพท์ภาษาอื่น การตั้งชื่อตามลักษณะของอวัยวะบางส่วนของสัตว์ทะเล การตั้งชื่อตามชื่อสัตว์ที่มีอยู่ การตั้งชื่อตามสีและลายของสัตว์ทะเล ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญ ทำให้เห็นว่าคนไทยตั้งชื่อตามลักษณะรูปร่างและตั้งชื่อเฉพาะแก่สัตว์เป็นจำนวนมาก

1.2 หลักการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาจีน

1.2.1 การตั้งชื่อเฉพาะของสัตว์ชนิดต่างๆ พบจำนวนทั้งหมด 17 ชื่อ เช่น 鲸鲨皮皮虾鲭鱼 鲳鱼 鲱鱼 เป็นต้น

1.2.2 การตั้งชื่อตามลักษณะรูปร่างและขนาดของสัตว์ทะเล พบจำนวนทั้งสิ้น 23 ชื่อ เช่น 扇贝海星豆蟹梭子蟹鹿角珊瑚巨蛤 เป็นต้น

1.2.3 การตั้งชื่อตามลักษณะของอวัยวะบางส่วนของสัตว์ทะเล พบทั้งหมด 18 ชื่อ เช่น 毛蟹短吻海豚剑鱼大口鲶刺鲀 เป็นต้น

1.2.4 การตั้งชื่อตามแหล่งที่อยู่อาศัยสำคัญของสัตว์ทะเล พบทั้งหมด 16 ชื่อ เช่น 北寄贝沼虾海水鳎 เป็นต้น

1.2.5 การตั้งชื่อตามสีและลายของสัตว์ทะเล พบทั้งหมด 14 ชื่อ เช่น 蓝鲸大白鲨翡翠贻贝绿海龟白鲈石鳖 เป็นต้น

1.2.6 การตั้งชื่อตามความสามารถเฉพาะและลักษณะนิสัยของสัตว์ทะเล พบทั้งหมด 7 ชื่อ เช่น 飞鱼攀鲈寄居蟹翻车鱼 เป็นต้น

1.2.7 การตั้งชื่อยืมหรือทับศัพท์ภาษาอื่นพบทั้งหมด 4 ชื่อ ได้แก่ 天使鱼三文鱼沙丁鱼 และ 小丑鱼

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า วิธีการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาจีนมีความหลากหลายมาก โดยตั้งชื่อตามลักษณะรูปร่างและขนาดของสัตว์ทะเลมากที่สุด รองลงมาคือการตั้งชื่อตามลักษณะของอวัยวะบางส่วนของสัตว์ทะเล การตั้งชื่อตามแหล่งที่อยู่อาศัยสำคัญของสัตว์ทะเลและการตั้งชื่อเฉพาะ การตั้งชื่อตามสีและลายของสัตว์ทะเลตามลำดับ แต่มีการตั้งชื่อด้วยวิธีที่ไม่ค่อยพบในภาษาไทยก็คือ การตั้งชื่อตามความสามารถเฉพาะและลักษณะนิสัยของสัตว์ทะเล และในภาษาจีนใช้วิธีการตั้งชื่อยืมหรือทับศัพท์ภาษาอื่นน้อยที่สุด ซึ่งวิธีนี้พบในภาษาไทยมากกว่า

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีนแล้วพบว่า ในภาษาไทยและภาษาจีนมีวิธีการตั้งชื่อที่เหมือนกันหลายอย่าง ได้แก่ การตั้งชื่อตามลักษณะรูปร่างและขนาดของสัตว์ทะเล การตั้งชื่อเฉพาะแก่สัตว์ชนิดต่างๆ การตั้งชื่อตามลักษณะของอวัยวะบางส่วนของสัตว์ทะเล การตั้งชื่อตามแหล่งที่อยู่อาศัยสำคัญของสัตว์ทะเล การตั้งชื่อยืมหรือทับศัพท์ภาษาอื่นซึ่งการตั้งชื่อด้วยวิธีการที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันนั้นอาจส่งผลให้ชื่อสัตว์ทะเลมีความคล้ายกันมาก ยกเว้นการตั้งชื่อด้วยวิธีการตั้งชื่อเฉพาะให้แก่สัตว์ชนิดต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีที่มาจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และเกิดกับภาษาที่ต่างรูปต่างเสียงกัน จึงได้แต่แปลตรงตัวในทั้งสองภาษา แต่วิธีอื่นๆ น่าจะช่วยให้ทั้งสองภาษาเข้าใจกันและกัน แต่ทั้งสองภาษามีวิธีการตั้งชื่อหลากหลายและละเอียดในแง่มุมต่างกัน อาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ชื่อสัตว์ทะเลแตกต่างกันด้วย

2. ความเหมือนและความต่างในการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีน

2.1 ความเหมือนในการตั้งชื่อสัตว์ทะเลเนื่องจากสัตว์ที่ตั้งชื่อเหมือนกันย่อมเกิดจากวิธีการตั้งชื่อที่เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงกล่าวถึงลักษณะร่วมของสัตว์ที่ตั้งชื่อเหมือนกันดังนี้ แต่ในประเด็นเหมือนกันนี้ผู้วิจัยไม่กล่าวถึงสัตว์ที่ตั้งชื่อเฉพาะต่างๆ ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน แม้ว่าภาษาไทยกับภาษาจีนเป็นภาษาตระกูล

ภาษาคำโดดเหมือนกัน แต่ชื่อของสัตว์ทะเลนั้นต่างสื่อความหมายได้เฉพาะในภาษาของตนเอง ไม่ได้สื่อความที่ทำให้เข้าใจอีกภาษาหนึ่งได้ ผู้วิจัยจึงไม่ศึกษาชื่อสัตว์ที่ตั้งชื่อด้วยวิธีนี้ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน

2.1.1 ความเหมือนของชื่อสัตว์ทะเลที่ตั้งชื่อตามลักษณะรูปร่างและขนาดของสัตว์ทะเล พบชื่อสัตว์ทะเลที่มีความหมายเหมือนกันทั้งหมด 15 ชื่อ เช่น ปลาฉลามเสือ---虎鲨 ปลาผีเสื้อ---蝴蝶鱼 กุ้งมังกร---龙虾 ปลาหมึกโกลน---刀片鱼 หอยพัด---扇贝 ดาวทะเล---海星 ปูฉัว---豆蟹 และปากกาทะเล---海笔 ปะการังเขากวาง---鹿角珊瑚 เป็นต้น

2.1.2 ความเหมือนของชื่อสัตว์ทะเลที่ตั้งชื่อตามแหล่งที่อยู่อาศัยสำคัญของสัตว์ทะเลพบทั้งหมด 8 ชื่อ เช่น งูทะเล---海蛇 จักจั่นทะเล---海蚌 สิงโตทะเล---狮海 เป็นต้น

2.1.3 ความเหมือนของชื่อสัตว์ทะเลที่ตั้งชื่อตามลักษณะของอวัยวะบางส่วน of สัตว์ทะเล พบทั้งหมด 6 ชื่อ เช่น ปูขน---毛蟹 ปลากระโทงดาบ---剑鱼 ปลาเข็ม---针鱼 ปลาฉลามหัวค้อน---锤头鲨 เป็นต้น

2.1.5 ความเหมือนของชื่อสัตว์ทะเลที่ตั้งชื่อตามสีและลายของสัตว์ทะเลพบทั้งหมด 5 ชื่อ ได้แก่ ปลาฉลามขาว---大白鲨 วาฬสีน้ำเงิน---蓝鲸 กุ้งขาว---白虾 ปลากระพงขาว---白鲈 ปลาสกลิดหิน---石鲷

2.1.6 ความเหมือนของชื่อสัตว์ทะเลที่ตั้งชื่อยืมหรือทับศัพท์ภาษาอื่นพบทั้งหมด 4 คำ ได้แก่ ปลาเทวดา---天使鱼 ปลาเซลมอน---三文鱼 ปลาซาร์ดีน---沙丁鱼 ปลาเป็ด---鮑鱼 โดยสามคำแรกทั้งไทยและจีนยืมมาจากภาษาอังกฤษ แต่คำที่สี่ภาษาไทยยืมภาษาจีน จึงทำให้ตั้งชื่อเหมือนกัน

ชื่อสัตว์ทะเลที่ภาษาไทยกับภาษาจีนเหมือนกันจึงมีทั้งหมด 38 ชื่อ โดยแต่ละชื่อตั้งขึ้นด้วยวิธีเดียวกันและสื่อความหมายในแง่ที่เหมือนกันในการกล่าวถึงลักษณะของสัตว์ทะเลต่างๆ และข้อสรุปนี้ยังชี้ให้เห็นว่า ชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยกับภาษาจีนอาจมีความแตกต่างกันมากกว่า

2.2 ความแตกต่างในการตั้งชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีน ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากการมองสัตว์ทะเลเป็นสัตว์ที่คุ้นเคยไม่เหมือนกัน อาจเกิดจากการตั้งชื่อด้วยวิธีที่ไม่เหมือนกัน หรืออาจเกิดจากการมองสัตว์ชนิดเดียวกันในแง่มุมที่แตกต่างกันก็ได้ ความแตกต่างเป็นสิ่งที่ย่อมเกิดขึ้นกับสองชาติที่มีภาษา วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ที่แตกต่างกัน

2.2.1 สัตว์ชนิดเดียวกัน แต่คนไทยกับคนจีนมองเป็นสิ่งที่แตกต่างกัน เช่น

เม่นทะเล---海胆

เม่นเป็นสัตว์บกที่มีหนามเต็มตัวเพื่อป้องกันศัตรู และเม่นทะเลก็มีหนามเช่นกัน แต่ภาษาจีนคำว่า 胆 หมายถึงดีซึ่งเป็นอวัยวะในร่างกายที่มีลักษณะกลมเหมือนเม่นทะเล และมีคำว่า 海 แปลว่าทะเล ประกอบด้วยแสดงว่า เป็นสิ่งที่มีอาศัยอยู่ในทะเล

ปลิงทะเล---海参

ปลิงทะเลเป็นสัตว์ที่มีลักษณะเป็นเส้นยาวสีดำและชอบอยู่ติดกับหินหรือสิ่งอื่นที่เกาะได้ คนไทยเปรียบว่า เหมือนปลิง ซึ่งเป็นสัตว์ที่มักพบในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะเวลาที่อากาศชื้นมาก และปลิงมีนิสัยชอบเกาะกับสิ่งของต่างๆ ด้วย ซึ่งนิสัยคล้ายปลิงทะเลมาก แต่คนจีนเรียกว่า 参 ซึ่งหมายถึงโสม เพราะปลิงทะเลเป็นสัตว์ทะเลที่บำรุงร่างกายได้ดีไม่แพ้โสม การตั้งชื่อว่า 参 ซึ่งหมายถึงโสมนั้นเพื่เน้นคุณค่าในแง่สุขภาพ การที่คนจีนเรียกชื่อนี้แสดงให้เห็นว่า คนจีนพบคุณประโยชน์ของสัตว์ชนิดนี้มานานแล้ว

ปลาหมอ---鼠鱼

ปลาหมอเป็นปลาที่มีคราเหมือนหมูในสายตาของคนไทย และปลาชนิดนี้คนจีนมองว่าเป็นปลาที่มีหนวดเหมือนหนู หมูกับหนูมีหนวดทั้งคู่ แต่คนไทยมองว่าเป็นหมูอาจเพราะปลาหมอหัวยื่นไปข้างหน้าและมีคราอยู่ข้างล่างด้วย จึงเรียกว่าปลาหมอ ส่วนคนจีนมองว่า หนวดของปลาหมอยาวและเด่นชัด ลักษณะหัวปลาก็แหลมเล็กเหมือนหนู จึงเรียกว่า 鼠鱼 ทั้งสองชาติมีการมองสัตว์แบบเดียวไม่เหมือนกัน จึงเลือกสัตว์ที่มีลักษณะเด่นต่างกันมาใช้เรียกชื่อสัตว์ใหม่ที่พบทีหลัง

2.2.2 สัตว์ทะเลที่มีรูปร่างลักษณะเฉพาะตัว แต่คนไทยกับคนจีนเปรียบรูปร่างนั้นเป็นสิ่งที่แตกต่างกัน เช่น

หอยเต้าปูน---鸡心螺/芋螺

เต้าปูน

หัวใจไก่

เผือก(พันธุ์หัวเล็ก)

เต้าปูน เป็นภาชนะที่ใส่ปูนหมาก มาพร้อมกับไม้ควักปูน ซึ่งเป็นเครื่องใช้ที่มีรูปเป็นทรงกลมแท่งยาว และหัวเล็กก้นใหญ่ เนื่องจากลักษณะรูปร่างของเปลือกหอยเต้าปูนมีลักษณะคล้ายกับเต้าปูน จึงใช้รูปลักษณะที่คล้ายกันมาตั้งชื่อ ทำให้ผู้เรียกชื่อหอยชนิดนี้นึกภาพหน้าตาของหอยชนิดนี้ได้ง่าย การตั้งชื่อหอยชนิดนี้ยังแสดงให้เห็นวัฒนธรรมการกินหมากเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยในสมัยก่อน หอยชนิดนี้คน

จีนก็ตั้งตามลักษณะรูปร่างของหอยเช่นกัน หอยชนิดนี้หัวเล็กกันใหญ่ มีลักษณะเป็นแท่งกลมๆ ซึ่งคล้ายกับ 鸡心/ 芋 หัวใจไก่/เผือก(พันธุ์หัวเล็ก) ดังนั้นคนจีนจึงตั้งชื่อว่า 鸡心螺/ 芋螺

หอยหลอด---竹蛏 (竹 ไม้ไผ่ 蛏 ชื่อเฉพาะของหอยหลอด)

หอยหลอดเป็นหอยที่มีรูปร่างเป็นแท่งกลมทั้งตัวเท่ากัน คนไทยมองว่าหอยชนิดนี้มีลักษณะคล้ายหลอดขนาดสั้น แต่คนจีนมองว่าเหมือนท่อนไม้ไผ่ เพราะประเทศจีนปลูกไม้ไผ่มากมาย ต้นไม้ไผ่พบเห็นได้ทั่วไป การตั้งชื่อด้วยรูปลักษณะแสดงให้เห็นว่า ทั้งสองชาติมองเห็นจุดเด่นของสิ่งนี้เหมือนกัน และตั้งชื่อตามสิ่งที่ตนเองคุ้นเคย แต่แตกต่างกันที่ว่า สิ่งที่คุ้นเคยและมีลักษณะคล้ายหอยหลอดของทั้งสองชาติแตกต่างกัน

เต่ามะเฟือง---梭皮龟

เต่าชนิดนี้นับหลังมีเปลือกหนาและมีเส้นแนวที่นูนขึ้น 7 เส้น ลักษณะนี้ในภาษาจีนเรียกว่า 梭(แนว นูนขึ้น) และหลังของเต่าจับมีความรู้สึกเหมือนหนังซึ่งภาษาจีนเรียกว่า 皮 คนจีนจึงเรียกเต่าชนิดนี้ว่า 梭皮龟 แต่คนไทยไม่ได้เรียกลักษณะนี้โดยตรง คนไทยเปรียบลักษณะที่มีแนว นูนขึ้นของหลังเต่าว่า มะเฟือง ซึ่งเป็นผลไม้ที่เพาะปลูกในประเทศไทยอยู่มาก มะเฟืองก็มีแนว นูนขึ้นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผลไม้ชนิดนี้ เมื่อคนไทยพบเห็นเต่าที่มีลักษณะนูนขึ้นบนหลัง จึงเปรียบกับผลไม้ที่ตนคุ้นเคย จึงตั้งชื่อเต่าโดยใส่ชื่อผลไม้เข้ามาบอกลักษณะร่วมกันด้วย

ปลากระเบนราหู---蝠鲼

ปลากระเบนเป็นชื่อเฉพาะที่ตั้งขึ้นบ่งบอกสัตว์น้ำที่เหมือนมีปีกและหางยาว ซึ่งสามารถว่ายน้ำได้เหมือนผีเสื้อ โดยภาษาจีนก็สร้างคำใหม่เรียกสัตว์ชนิดนี้ว่า 蝠鲼 เช่นกัน และทั้งสองภาษาก็ได้เพิ่มคำศัพท์อื่นเข้ากับชื่อบอกประเภทเหมือนกัน แต่เรียกตามความคิดความเชื่อที่ต่างกัน ในภาษาไทยเพิ่มคำว่า ราหูซึ่งเป็นคำที่ละคำว่า พระ ในคำว่า พระราหู เพราะพระราหูเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสุริยุปราคาและจันทรุปราคา เมื่อเกิดปรากฏการณ์ทั้งสองขึ้น โลกก็จะมีมืดมิด ซึ่งลักษณะที่มีมืดมิดเป็นสีดำนี้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของปลากระเบนชนิดนี้ คนไทยจึงตั้งชื่อว่าปลากระเบนราหูเวลาเรียกชื่อจะได้นึกภาพของปลากระเบนชนิดนี้ได้ง่ายขึ้น แต่คนจีนเปรียบปลาที่มีลักษณะเหมือนปีกว่า 蝠蝠 ค้างคาว เพราะว่ามีปีกใหญ่เหมือนกัน และค้างคาวเป็นสัตว์ที่คนจีนคุ้นเคยด้วย จึงนำมาเป็นส่วนหนึ่งชื่อ เสริมลักษณะของสัตว์ทะเลชนิดนี้ด้วย

หมึกกล้วย---枪乌贼

หมึกหรือบางคนเรียกว่า ปลาหมึก เป็นสัตว์ที่ตั้งชื่อตามความสามารถของสัตว์ชนิดนี้ โดยคำว่า หมึกและ 乌 (ดำหรือสีหมึก ส่วนคำว่า 贼 หมายถึง โจร ผู้ที่โกงคนอื่น เนื่องจากหมึกที่ทำจากน้ำพิษของปลาหมึกนั้น เมื่อเขียนลงกระดาษเก็บไว้วันนานตัวอักษรที่เขียนก็จะจางลงเรื่อยๆ จนหายไป ทำให้ผู้ที่ไม่อยาก

คืนใบนี้ได้โอกาสหนีหนี เป็นเรื่องเล่าของคนจีน) บ่งบอกสิ่งที่มีพิษในร่างสัตว์ชนิดนี้เป็นสีดำเหมือนหมึก
รูปลักษณะของปลาหมึกทั้งสองชาติมองเห็นเหมือนกัน แต่มองเป็นสิ่งที่ต่างกัน คนไทยมองว่า รูปร่างส่วนหัว
ของปลาหมึกกล้วยเหมือนผลไม้ประเภทกล้วย คนจีนมองรูปลักษณะเดียวกันเป็นปิ่น โดยเน้นส่วนหัวเป็น
แท่งกลมๆ เนื่องจากกล้วยเป็นผลไม้ที่คนไทยปลูกไว้มาก และเป็นสิ่งที่คุ้นเคย จึงนำมาตั้งชื่อแก่สัตว์ที่มี
รูปลักษณะคล้ายกัน

2.2.3 ชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยกล่าวถึงอวัยวะบางส่วนของสัตว์ แต่ภาษาจีนตั้งชื่อตามลักษณะอื่นๆ
เช่น

หอยมือเสือ---巨蛤

หอยมือเสือเป็นหอยที่เปลือกหอยมีรอยโค้งและขนาดใหญ่ คนไทยมองลักษณะของหอยชนิดนี้จาก
ลักษณะของเปลือกหอย แต่คนจีนมองว่า หอยชนิดนี้มีขนาดใหญ่กว่าหอยทั่วไป

ปลาฉลามหัวบาตร---牛鲨

ปลาฉลามหัวบาตรมีลักษณะเด่นที่หัว ซึ่งคล้ายคนหัวบาตร จึงตั้งชื่อตามลักษณะนี้ แต่คนจีนตั้งชื่อ
ว่า牛鲨 โดยคำว่า牛 แปลว่า วัว และคำว่า 鲨 แปลว่า ปลาฉลาม ใช้คำว่า牛 ที่หมายถึงวัวนั้นมากขยายเพื่อ
บอกว่า เป็นปลาฉลามที่แข็งแรงกำยำ และมีนิสัยชอบโจมตีเหมือนวัว จึงตั้งชื่อว่า牛鲨

หอยแปดเกล็ด---石鳖

หอยแปดเกล็ดคนไทยตั้งชื่อตามลวดลายและลักษณะของเปลือกหอยที่มีลักษณะเหมือนเกล็ดปลา
แต่คนจีนเรียกสัตว์ชนิดนี้ว่า 鳖 ตะพาบ และเป็นตะพาบที่สีเหมือนหิน(石 หิน) คนจีนจึงเรียกว่า 石鳖

ปูไก่---方蟹

ปูไถมีก้ามที่แข็งแรงมาก เมื่อก้ามปูไถจำนวนมากชนกันเกิดเสียงเหมือนไก่ร้อง คนไทยจึงตั้งชื่อว่า ปูไถ
แต่คนจีนมองว่าตัวปูมีรูปลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม(方 สี่เหลี่ยม)จึงตั้งชื่อตามรูปลักษณะว่า 方蟹

ปูก้ามดาบ---招潮蟹

ปูก้ามดาบมีก้ามใหญ่เพียงข้างเดียว และมักใช้ก้ามนี้ป้องกันตัว จึงทำให้ท่าวางก้ามข้างนี้เหมือนผู้ที่
ถือดาบอยู่เสมอ จึงตั้งชื่อรวมการเปรียบด้วยว่าปูก้ามดาบ คนจีนก็มองเห็นลักษณะนี้เช่นกัน แต่คนจีนมองว่า
ปูก้ามดาบยกก้ามข้างที่ใหญ่กว่าขึ้นเพื่อทักทายหรือต้อนรับ(招)คลื่น(潮)ทะเล จึงตั้งชื่อว่า 招潮蟹

กุ้งก้ามกราม---沼虾

กึ่งก้ามกรามตั้งตามลักษณะเฉพาะของก้ามที่ยาวและมีพินกรามเล็กๆ แหลมๆ มากมายอยู่บนก้าม แต่ภาษาจีนตั้งตามแหล่งเพาะเลี้ยงของกุ้งชนิดนี้ ซึ่งมักจะพบในบ่อน้ำเล็กๆ (沼 บ่อน้ำเล็กๆ)

ปลาดตาเดียว---大口鱈

ปลาดตาเดียว ซึ่งตั้งชื่อโดยบอกลักษณะว่าเป็นปลาที่มีตาเพียงข้างเดียว แต่ภาษาจีนตั้งชื่อ โดยบอกว่า เป็นปลาปากใหญ่ (大口) ปลาชนิดเดียวกัน แต่คนจีนกับคนไทยมองในจุดที่ต่างกัน

ปลาปักเป้าเขียวจุด---潜水艇鱼

ปลาปักเป้าเขียวจุดเป็นปลาปักเป้าที่ผิวเป็นสีเขียวและมีลายจุด และปลาปักเป้าสามารถดำน้ำได้โดยปรับปริมาณอากาศในท้อง แต่คนจีนมองเฉพาะความสามารถของปลาชนิดนี้ซึ่งก็คือ ดำน้ำได้ และเปรียบเทียบความสามารถนี้กับอาวุธที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อดำน้ำ นั่นก็คือ เรือดำน้ำ(潜水艇) จึงเรียกปลาชนิดนี้ว่า 潜水艇鱼

ปลาลิ้นหมา---比目鱼

ปลาลิ้นหมาเป็นปลาที่มีรูปลักษณ์เหมือนลิ้นซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นยาวและส่วนปลายจะบาง และลิ้นที่มนุษย์เห็นบ่อยก็คือลิ้นของหมา เพราะเวลาอากาศร้อนหมาก็จะห้อยลิ้นลงมาเพื่อคลายความร้อน มนุษย์จึงเห็นลิ้นหมาได้บ่อย เมื่อมนุษย์เห็นปลาที่มีรูปลักษณ์เช่นนี้จึงตั้งชื่อว่า ปลาลิ้นหมา แต่คนจีนมองว่า ปลาลิ้นหมามีตาสองข้างที่เกิดอยู่ในข้างเดียว จึงตั้งชื่อว่า 比目(ตาสองข้างอยู่ข้างเดียวกัน)鱼 และปลาชนิดนี้มักวายเป็นคู่ๆคนจีนจึงนิยมนำปลาชนิดนี้มาเทียบกับคู่รักด้วย

แมงดาจาน---南方蚶

แมงดาจานตั้งตามรูปลักษณ์ที่เหมือนจานตามความเข้าใจของคนไทย แต่คนจีนตั้งตามแหล่งที่อาศัยของสัตว์ทะเลชนิดนี้คืออยู่ทางใต้(南方) ของประเทศ

2.2.4 ชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยกล่าวถึงสี ลาย หรือ รูปลักษณ์ ภาษาจีนก็ตั้งชื่อบ่งบอกลักษณะเดียวกัน แต่ใช้คำที่ต่างกันในการตั้งชื่อ เช่น

หอยแมลงภู่---翡翠贻贝

หอยทะเลชนิดนี้เป็นสีเขียวหยาบๆ เปลี่ยนเป็นสีดำ คนไทยมองว่า หอยชนิดนี้มีสีคล้ายแมลงภู่ แต่คนจีนมองเฉพาะส่วนสีเขียวหยาบ จึงตั้งชื่อว่า 翡翠(สีเขียวหยาบ)贻贝

เต่ากระ---玳瑁

เต่ากระตั้งชื่อตามสีของหลังเต่าที่มีลักษณะเป็นสีกระซึ่งเป็นสีที่สีน้ำตาลกับสีดำปนกัน แต่ในภาษาจีนตั้งชื่อเต่าชนิดนี้ว่า 玳瑁 ซึ่งคนทั่วไปมักจะคิดว่าเป็นอัญมณีชนิดหนึ่ง เพราะว่าคนจีนมักจะนำหลังเต่ากระไปทำอัญมณีต่างๆ จึงทำให้ชื่อเต่ากลายเป็นสัญลักษณ์ของสีและชื่ออัญมณีด้วย

กุ้งกุลาดำ---斑节虾

กุ้งชนิดนี้เป็นสีเหลืองอมดำ ซึ่งทั้งสองชาติมองเห็นลักษณะนี้เหมือนกัน แต่คนไทยโดยเฉพาะคนอีสานมองว่าสีดำเหมือนขนเผ่ากุลาดำที่ย้ายมาอยู่ประเทศไทย ซึ่งมักเป็นคนผิวเหลืองอมดำคนไทยจึงตั้งชื่อกุ้งชนิดนี้ว่า กุ้งกุลาดำ แต่คนจีนมองส่วนที่เป็นสีดำนั้นเป็นจุดดำซึ่งก็คือ 斑 ในภาษาจีน และลักษณะหางของกุ้งเป็นท่อนเล็กๆ(节)จึงเรียกว่า 斑节虾

ปลาฉลามครุย---皱腮鲨

ปลาฉลามครุยตั้งชื่อโดยกล่าวถึงลักษณะของครีบทั้งสองข้าง ซึ่งครีมนองข้างบนขึ้นเป็นชั้นๆ และได้สัดส่วนกับหางด้วย จึงเรียกเปรียบเหมือนครุยที่มีคอเสื้อคล้ายๆ กัน แต่คนจีนเรียกครีบที่บนขึ้นเป็นชั้นๆ นั้นว่า รอย่น ซึ่งก็คือ 皱 และคำว่า 腮 หมายถึงครีบของปลาฉลาม(鲨) จึงเรียกว่า 皱腮鲨

หิวู้น---栉水母

หิวู้นเป็นแมงกะพรุนเป็นมีลักษณะเหมือนหิวู้นและรูปร่างใสเหมือนวุ้น คนไทยจึงตั้งชื่อโดยการเปรียบเหมือนว่า หิวู้น คนจีนก็ตั้งชื่อตามรูปลักษณะที่เหมือนหิวู้นว่า 栉 เช่นกัน แต่ไม่ได้เปรียบเทียบความใสเหมือนวุ้น จึงเป็นชื่อว่า 栉水母(แมงกะพรุน)

2.2.5 ชื่อสัตว์ทะเลมีภาษาต่างประเทศมาใช้ แต่ภาษาจีนไม่ได้ยืมภาษาต่างประเทศมาใช้ เช่น

ปลาไหลกัลเปอร์---囊咽鱼

ปลาไหลกัลเปอร์ยืมคำว่าGulperของภาษาอังกฤษมาใช้ แล้วเพิ่มคำศัพท์บอกชนิด ปลาเข้าไปรวมเป็นชื่อว่า ปลาไหลกัลเปอร์ แต่ภาษาจีนตั้งชื่อว่า 囊咽鱼 โดยคำว่า 囊咽 บ่งบอกลักษณะเด่นของปลาชนิดนี้ว่า ปลาอ้าปากได้ใหญ่เหมือนถุงและกลืนอาหารที่ใหญ่กว่าตัวปลาได้ด้วย

ปลาไหลมอร์เรย์---海鳝

ปลาไหลมอร์เรย์ยืมคำว่าMorayของภาษาอังกฤษมาใช้แล้วเพิ่มคำศัพท์บอกชนิด ปลาไหลเข้าไปรวมเป็นชื่อว่า ปลาไหลมอร์เรย์แต่คนจีนตั้งชื่อว่า 海鳝 ซึ่งหมายถึงปลาไหลที่อาศัยในทะเล

วาฬเปิร์ม---抹香鲸

วาฬเปิร์มยืมคำว่าSperm ของภาษาอังกฤษมาใช้แล้วเพิ่มคำศัพท์บอกชนิดวาฬเข้าไปรวมเป็นชื่อว่า วาฬเปิร์มแต่คนจีนตั้งชื่อวาฬชนิดนี้ว่า 抹香鲸 โดยคำว่า 抹香 หมายถึงทาแล้วหอม เพราะว่ากากดำใส่ แห่งของวาฬชนิดนี้คนจีนนำมาทำเป็นผงหอมและยังเป็นยาจีนอย่างหนึ่งด้วย แสดงให้เห็นว่า คนจีนรู้จัก วาฬเปิร์มตั้งแต่อดีต

ปลาทูน่า---金枪鱼

ปลาทูน่ายืมคำว่า Tunaของภาษาอังกฤษมาใช้แล้วเพิ่มคำศัพท์บอกชนิดปลาเข้าไปรวมเป็นชื่อว่า ปลาทูน่าแต่คนจีนตั้งชื่อปลาชนิดนี้ตามลักษณะส่วนปากของปลาเหมือนหัวปืน(枪)และท้องของปลาทูน่า สะท้อนแสงได้ จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าปลาชนิดนี้เป็นสีทองหรือสีบรอนซ์ ซึ่งภาษาจีนจะเรียกสีแบบนี้ว่า (金)คนจีนจึงเรียกปลาชนิดนี้ว่า 金枪鱼

ปลาแฮร์ริง---鲱鱼

ปลาแฮร์ริงยืมคำว่าHerring ของภาษาอังกฤษมาใช้แล้วเพิ่มคำศัพท์บอกชนิดปลาเข้าไปรวมเป็นชื่อว่า ปลาแฮร์ริงโดยภาษาจีนตั้งชื่อเฉพาะว่า 鲱鱼 ให้ปลาชนิดนี้

ปลาสเตอร์เจียน---鲟鱼

ปลาสเตอร์เจียนยืมคำว่าSturgeonของภาษาอังกฤษมาใช้แล้วเพิ่มคำศัพท์บอกชนิดปลาเข้าไปรวมเป็นชื่อว่า ปลาสเตอร์เจียนโดยภาษาจีนตั้งชื่อเฉพาะว่า 鲟鱼 ให้ปลาชนิดนี้

วอลรัส---海象

วอลรัสทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Walrusแต่ภาษาจีนตั้งชื่อว่า 海象 ซึ่งหมายถึงช้าง(象)ทะเล(海)

โลมา---海豚

คำว่า “โลมา”ในภาษาไทยมีรากฐานมาจากคำว่า “ลุมบาลูмба(Lumba-lumba)” ในภาษามลายู แต่ในภาษาจีน คำว่า 豚 แปลว่า หมูและคำว่า 海 ซึ่งหมายถึงทะเลนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ชนิดนี้

ปูเสฉวน---寄居蟹

ชื่อของปูชนิดนี้ในภาษาไทยเกิดจากเรื่องเล่าว่า เจิ้งเหอนำขบวนเรือจากแถบอินเดียมาเทียบท่าที่ ประเทศไทย แล้วมีปูเสฉวนจำนวนมากเกาะตัวเรือมา เพราะคนไทยยังไม่เคยเห็นปูชนิดนี้จึงตั้งชื่อปูชนิดนี้ตามชื่อเรืออันสวยงามที่มีชื่อว่า 蛇船(เสฉวน หมายถึงเรืองู) แต่พอคนไทยเรียกไปนานๆ เสียงก็กลมกลืนเปลี่ยนเป็น เสฉวน ซึ่งเป็นลักษณะภาษาไทยมากกว่า ปูชนิดนี้จึงเรียกว่า ปูเสฉวน แต่คนจีนตั้งชื่อ

ตามนิสัยของปูชนิดนี้ที่ชอบฝากตัวในเปลือกหอย การฝากตัวอยู่ที่ใดคนจีนเรียกว่า 寄居 จึงเรียกปูชนิดนี้ว่า 寄居蟹

2.2.6 สัตว์ทะเลที่มีลักษณะเฉพาะตัว และคนไทยกับคนจีนมองเห็นลักษณะเด่นที่เหมือนกัน แต่ตั้งชื่อในแง่มุมที่แตกต่างกัน เช่น

ปลานกกระจอก---飞鱼

คนไทยมองว่าปลานกกระจอกเป็นปลาที่เหมือนนกกระจอกสามารถบินได้แต่ไม่สูง แต่คนจีนเรียกว่า ปลาบิน (飞鱼) เพื่อบอกลักษณะเด่นของปลาชนิดนี้คือสามารถบินได้

ปลาตีน---跳跳(กระโดด)鱼

คนไทยมองเห็นว่าเป็นปลาที่มีตีนจึงเรียกว่า ปลาตีน แต่คนจีนมองว่าเป็นปลาที่กระโดดได้จึงเรียกว่า 跳跳鱼

ปลาแสงอาทิตย์---翻车鱼

คนไทยเห็นว่าปลาชนิดนี้ชอบอาบแดด จึงเรียกว่า ปลาแสงอาทิตย์ แต่คนจีนเห็นท่าอาบแดดของปลาชนิดนี้เหมือนถูกรถคว่ำแล้วหงายท้องอยู่ทับ จึงตั้งชื่อว่า 翻(คว่ำ)车(รถ)鱼

2.2.7 ชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยแตกต่างกับภาษาจีนในประเด็นอื่นๆ

ปลาหมอ---攀鲈

ปลาหมอกคนไทยมองว่าเป็นปลาที่มีประโยชน์มากเหมือนหมอที่รักษาโรคได้จึงเรียกว่าปลาหมอ แต่คนจีนเห็นว่า เป็นปลาที่ปีนต้นไม้ไม่ได้จึงเรียกว่า 攀(ปีน)鲈

หอยเบี้ย(จัก)จั่น---贝齿

หอยเบี้ย(จัก)จั่นตั้งชื่อตามคุณค่าทางวัตถุที่ใช้แทนเงินตราได้ในสมัยก่อนมาตั้งชื่อ แต่ภาษาจีนตั้งชื่อตามลักษณะของหอยชนิดนี้ที่มีขอบเหมือนฟันอยู่ตรงกลางเปลือกหอย เพราะว่า 齿 แปลว่า ฟัน

ปูม้า---梭子蟹

ปูม้าตั้งชื่อตามลักษณะนิสัยของปูชนิดนี้ที่วิ่งเร็วเหมือนม้า จึงตั้งชื่อว่าปูม้า แต่ภาษาจีนตั้งตามรูปลักษณ์ของเปลือกปูที่เหมือนรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ซึ่งในสมัยโบราณเครื่องมือที่ใช้สำหรับทอผ้า(梭子)จะเป็นลักษณะนี้ คนจีนจึงเรียกว่า 梭子蟹

ปลาวัว---鳞鲀

ปลาว่าตั้งชื่อตามลักษณะนิสัยของปลาชนิดนี้ที่มีหน้าตาและความโหดร้ายเหมือนวัว ส่วนภาษาจีนตั้งเป็นชื่อปลาชนิดนี้เฉพาะว่า 鲩

จากการเปรียบเทียบชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยและภาษาจีนพบว่า การตั้งชื่อสัตว์ทะเลได้แสดงให้เห็นว่าภาษาซึ่งในงานวิจัยนี้ก็คือชื่อสัตว์ทะเลสามารถสะท้อนวัฒนธรรมได้ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นจับต้องไม่ได้ แต่ความคิดความเชื่อ วิถีชีวิต และมโนทัศน์ที่แฝงไว้ในภาษาจะสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมได้ เนื่องจากประเทศไทยกับประเทศจีนเป็นประเทศเกษตรกรรมเหมือนกัน อยู่ในทวีปเอเชียเหมือนกัน แต่วิถีชีวิตของทั้งสองประเทศที่สะท้อนออกมาแตกต่างกัน ชื่อสัตว์ทะเลในภาษาไทยพบหลายชื่อที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตจากการศึกษาชื่อสัตว์ทะเลพบหลายประเด็นที่สะท้อนวัฒนธรรมที่เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

3.1 การตั้งชื่อสัตว์ทะเลตามเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน การตั้งชื่อแบบนี้สะท้อนวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละประเทศ การตั้งชื่อแบบนี้พบได้ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน เช่น หอยเต้าปูน แสดงวิถีชีวิตในการกินหมากของคนไทยที่มักจะเกี่ยวหมากเป็นกิจวัตรประจำวัน 梭子蟹 คือ ปูที่หลังมีรูปร่างกลมๆ เหมือนกระสวยที่ใช้ทอผ้าของคนจีน วัฒนธรรมการทอผ้าอยู่กับชาวจีนมานานตั้งแต่เทศกาล 七夕 ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า วันแห่งความรัก ตำนานนี้ปรากฏในสมัยราชวงศ์ซัน กล่าวถึงหนุ่มเลี้ยงวัวกับสาวทอผ้า จากตำนานนี้แสดงให้เห็นวัฒนธรรมการทอผ้าว่าอยู่กับชาวจีนมาเป็นเวลานานมากแล้ว ปลาเข็ม---针鱼 นอกจากกระสวยทอผ้าแล้ว ยังนำ เข็ม มาตั้งเป็นชื่อปลาด้วย

3.2 การตั้งชื่อสัตว์ทะเลตามชื่อสัตว์บนบกซึ่งมนุษย์รู้จักมาก่อน การตั้งชื่อแบบนี้พบได้ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน เช่น ม้าน้ำ---海马 ปลาผีเสื้อ---蝴蝶鱼 สิงโตทะเล---狮海 เป็นต้น

วิธีการตั้งชื่อนี้แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ได้รู้จักสิ่งหนึ่งอย่างดีแล้ว เมื่อพบสรรพสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันก็จะนำสิ่งที่คุ้นเคยมาเป็นส่วนประกอบของชื่อสิ่งใหม่ ซึ่งวิธีนี้ทำให้ชื่อสิ่งใหม่เกิดคามเรียบง่าย และแพร่หลายได้ง่ายกว่าการตั้งชื่อเฉพาะขึ้นมาใหม่ และเป็นชื่อที่สามารถให้ข้อมูลเบื้องต้นของสรรพสิ่งใหม่แก่มนุษย์ วิธีการตั้งชื่อนี้ใช้ในภาษาไทยกับภาษาจีนจำนวนมาก

3.3 การตั้งชื่อสัตว์ทะเลตามอาหารการกิน การตั้งชื่อแบบนี้ปรากฏเฉพาะในชื่อภาษาไทย เนื่องจากคนไทยให้ความสำคัญกับการกินมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว เมื่อจะคิดคำศัพท์ขึ้นใหม่จึงมักจะนำชื่ออาหารการกินซึ่งเป็นสิ่งที่คุ้นเคยอยู่ก่อนแล้วผูกขึ้นเป็นชื่อใหม่ เช่น เต่ามะเฟือง เมื่อคนไทยเห็นเต่าชนิดนี้ครั้งแรก ก็คิดถึงผลไม้ชนิดหนึ่งที่คุ้นเคยดี นั่นคือ มะเฟือง ที่มีลักษณะรูปร่างหยักคล้ายๆ กับกระดองเต่าประเภทนี้หมึกกล้วย ก็เช่นเดียวกัน คือ หมึกชนิดนี้มีรูปร่างรีๆ ขาวๆ คล้ายผลไม้ที่คนไทยรับประทานมาแต่เด็ก คือ กล้วย จึงเรียกหมึกชนิดนี้ว่า หมึกกล้วย

3.4 การตั้งชื่อสัตว์ทะเลตามทิศทางของเขตแดนต่างๆ การตั้งชื่อแบบนี้ปรากฏเฉพาะในชื่อภาษาจีน เนื่องจากคนจีนให้ความสำคัญกับการบอกทิศทาง ดังที่จะเห็นได้จากการถามทางต่างๆ คนจีนจะไม่บอกว่าไปซ้ายหรือขวาเช่นชาติอื่น หากแต่จะใช้ทิศมาบอกทาง อาทิ ทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก ทิศตะวันตก เป็นต้น เมื่อพบสัตว์น้ำประเภทใหม่ ก็มักจะสังเกตว่าพบในทิศทางใด ก็ตั้งชื่อตามนั้น จะได้ทราบแหล่งที่มาได้ เช่น 南方鲷 คือ แมงดาจาน คนจีนตั้งชื่อแมงดาชนิดนี้ตามแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลชนิดนี้คือ อยู่ทางทิศใต้ (南方) ของประเทศ 北寄贝 คือ หอยปีกนก แต่หอยชนิดนี้มักพบในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งทางทิศเหนือของประเทศจีน คนจีนจึงเรียกมันว่า หอยที่อาศัยอยู่ที่ทิศเหนือ

3.5 การตั้งชื่อสัตว์ทะเลตามการรับรู้ภาษาต่างประเทศ ประเทศไทยนิยมทับศัพท์คำภาษาอังกฤษมาใช้ในการตั้งชื่อ เช่น ปลาไหลมอร์เรย์ ปลาไหลกัลเปอร์ ปลาสเตอร์เจียน เป็นต้น แต่ประเทศจีนถูกรัฐบาลจำกัดการทับศัพท์คำภาษาอังกฤษ จึงมักจะตั้งชื่อเฉพาะแทน เช่น 海鳗 (ปลาไหลมอร์เรย์) 囊咽鱼 (ปลาไหลกัลเปอร์) 鲟鱼 (ปลาสเตอร์เจียน) เป็นต้น

เหตุที่ประเทศไทยกับประเทศจีนต่างก็เป็นประเทศเกษตรกรรมเช่นเดียวกัน วิถีชีวิตของทั้งสองประเทศจึงค่อนข้างใกล้เคียงกัน ปรากฏการณ์นี้จะสะท้อนออกมาในการตั้งชื่อสัตว์ทะเลต่างๆ ที่สะท้อนวัฒนธรรมที่เหมือนและแตกต่าง จากการศึกษาชื่อสัตว์ทะเลแสดงให้เห็นว่า ภาษาสะท้อนวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมก็มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาคู่

หนังสือและวิทยานิพนธ์ของไทย

จินดารัตน์ บุญพันธ์. (2547). ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในสำนวนไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
พระยาอุปทิศศิลปสาร. (2514). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
ราชบัณฑิตยสถาน.(2554). **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2554**.กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุ๊ค
พับลิเคชันส์จำกัด.

หนังสือและวิทยานิพนธ์ต่างประเทศ

PeiXiaorui,**พจนานุกรมจีน-ไทย**. (2011). Guangxi: Guangxi Education Publishing House.
XueYouran. (2013). **A Contrastive Analysis of Reptile Idioms in Chinese and Thai**. Master Degree
Thesisof GuangxiUniversity for Nationalities.
Xu Xinyu. (2004). **An analysis of the differences of animal names in English and Chinese idioms**.
Guangzhou University, China Academic Journal Electronic Publishing House.